

Vedtatt på Unge Høyres 55. ordinære landsmøte

Unge Høyres program for økonomisk bærekraft

Kjære Unge Høyre!

Norge er et fantastisk land å bo i. Vi lever lenge, tjener godt, er trygge og lever frie liv. Norsk økonomi har lenge gått bra, arbeidsledigheten har vært lav og vi har et velferdssamfunn som tar vare på oss dersom vi går på trynet. Norge har blitt dette fantastiske landet fordi generasjonene før oss har skapt verdier som har kommet oss alle til gode.

Det er også disse verdiene vi er prisgitt i krisetider. Våren 2020 ble hele verden rammet av en pandemi som har satt dype spor i samfunnet vårt. Korona-pandemien har gitt norsk økonomi en real knekk. Deler av norsk næringsliv har fått midlertidig forbud mot å utøve virksomheten sin, tusenvis av arbeidstakere har mistet jobbene sine, og mennesker har sett livsverket sitt gå i tusen knas.

Kjølevannet av korona-krisen byr på store utfordringer når samfunnet skal bygges opp igjen.

Skal Norge fortsatt være verdens beste land å bo og jobbe i, må norske politikere ta grep for å sikre frihet og velferd også i fremtiden. Da må det prioriteres hardere i offentlige budsjetter, samtidig som næringslivet må skape mer. Kun på den måten kan vi ha et trygt sikkerhetsnett når kriser inntreffer også i fremtiden.

Før korona-krisen var heller ikke norsk økonomi uten utfordringer. Frem mot 2030 vil befolkningen over 80 år dobles. Pensjons- og helseutgiftene vil øke i samme tempo. Eldrebølgen kommer samtidig som digitalisering,

klimaendringer og utenforskap gjør at vi må tenke nytt. I snitt taper staten mer penger enn den tjener på en gjennomsnittlig innbygger. Vi klarer ikke å skape de neste store milliardbedriftene som kan gi felleskapet inntekter, og vi har et system gjør at det ikke alltid lønner seg å jobbe.

I årene fremover vil inntektene fra olje- og gassektoren falle, samtidig som vi aldri har vært mer avhengig av oljepenger for at statsbudsjettene skal gå opp. I tillegg er vi er fullstendig avhengige av ro i verdens finansmarkeder for at nasjonalformuen vår ikke skal minke. Skal vi beholde dagens velferdsnivå må vi med andre ord finne inndekning i mangemilliardersklassen. Befolkningen blir eldre, nettotilførselen til oljefondet reduseres, og det globale finansmarkedet bærer nasjonalformuen vår.

Dette er utfordringene som dette programmet er ment for å prøve å løse. Skal vi klare å bevare velferden uten å dramatisk øke skatene eller tappe oljeformuen for penger, så må vi både skape mer og prioritere hardere i offentlige budsjetter.

Programkomiteen har bestått av Nicolai Øyen Langfeldt (leder), Elizabeth Åsjord Sire, Håkon Andreas Flydal, Håkon Snorheim, Ingerid Berge, Mille Christensen og Sara Hønsi. Caroline Hoff har vært sekretær for komiteen.

Vi vil rette en stor takk til alle som på ulike måter har bidratt til programarbeidet gjennom innspill, foredrag eller på andre måter.

God debatt!

Nicolai Øyen Langfeldt
Leder av Unge Høyres programkomité
for økonomisk bærekraft 2020

Innholds- fortegnelse

Del 1: Hvordan skape mer?

04

Norges forhold til verden

05

Hav og kyst

06

Olje og gass

07

Kraftindustri

08

Fastlandsindustri

08

Digitale muligheter og delingsøkonomi

09

Helse og omsorg

10

Landbruk

10

Sirkulærøkonomi

11

Reiseliv

12

Varehandel, service og servering

12

Kultur, idrett og frivillighet

13

Entreprenørskap, gründere og det næringsrettede virkemiddelapparatet

13

Bank og finans

14

Del 2: Statsbudsjettet må slankes

15

Arbeid og sosial

16

Helse og omsorg

19

Familie, idrett og kultur

19

Finans

20

Kommunal og forvaltning

22

Utenriks

22

Transport og kommunikasjon

23

Justis

23

Utdanning og forskning

24

Statlig eierskap

25

A close-up, low-angle shot of a robotic arm in a factory. The arm is white and blue, with a welding torch at the end. It is welding a metal part, creating a bright orange and yellow spark. The background is a blurred industrial environment with metal structures and lights.

Del 1:

**Hvordan
skape mer?**

Norge burde være et attraktivt land å investere i. Vi har et stabilt samfunn med en velfungerende rettstat, en sterk grunnlov og respekt for privat eiendomsrett. Nøkkelen for å tiltrekke seg investorer og tilstrekkelig kapital for å sikre velferd og arbeidsplasser, er at norsk næringsliv har langsiktige og stabile rammebetingelser.

I denne delen skal vi se på hvordan vi kan bake den totale kaken større. Vårt mål er at norske bedrifter skal skape mer, ikke skatte mer.

Det er selvfølgelig flere momenter enn maksimal verdiskaping som legges til grunn i dette programmet. Det er en forutsetning for både økonomisk, økologisk og sosial bærekraft at vi løser klimautfordringene. Derfor legges det til grunn at Norge skal oppfylle sine forpliktelser etter Paris-avtalen. Programmet legger også til grunn at Norges forhold til EU bevares fremover. En erstatning av dagens EØS-avtale er kun aktuelt dersom den erstattes med et fullverdig medlemskap i EU. Vi kan ikke skape mer uten en sikker tilknytning til det europeiske marked.

Norge er et høykostland. Det skal vi, og vil vi, også være i fremtiden. Digitalisering og globalisering krever at norske arbeidstakere får løpende kompetanseløft. Vi vil sjelden kunne konkurrere internasjonalt på pris. Da må vi konkurrere på kvalitet, kompetanse og utnytte våre konkurransefortrinn. Skal vi i det hele tatt være i nærheten av å erstatte de arbeidsplassene som vil forsvinne i næringer knyttet til petroleumssektoren, holder det ikke med et 1:1 forhold. En arbeidsplass i olje og gass er i dag flere ganger mer lønnsom enn i alle andre sektorer. Det forteller at politikerens oppgave ikke bare er å tilrettelegge for flere arbeidsplasser, det må skapes lønnsomme arbeidsplasser.

Norges forhold til verden

Internasjonal handel

Handel med andre nasjoner har alltid vært et av de beste virkemidlene for å skape vekst. internasjonal handel er hele grunnlaget for Norges velstand, og verden har aldri vært så integrert og tilgjengelig som nå. Vi kan sende varer fra andre siden av kloden med et tastetrykk og vi bruker noen timer på reiser som tidligere ville tatt flere måneder. Det gir oss nye muligheter.

For at veksten skal komme alle til gode er det viktig at det internasjonale samfunnet er enige om felles spilleregler. Norge er et lite land med en åpen økonomi, og er dermed avhengig av at handelen foregår i ordnede former, at det finnes organer for tvisteløsning og at handelen kan flyte mest mulig fritt. Unge Høyre mener at deltakelse i internasjonale institusjoner fremmer og sikrer norske interesser.

Unge Høyre vil:

- At Norge skal senke og på sikt fjerne alle tollmurer og handelsbarrierer.
- At Norge skal jobbe for at alle land og handelsunioner senker og på sikt fjerner sine tollmurer og handelsbarrierer.
- Støtte opp om WTO, Verdensbanken og OECD.
- Sikre norsk næringsliv stabile rammebetingelser for eksport.

Europeisk samarbeid

EU er Norges viktigste samarbeidspartner. Nesten 80 prosent av all norsk eksport går til EU, og nærmere 70 prosent av vår import kommer fra unionen. Gjennom EØS-avtalen har vi tilgang til EUs indre marked, og denne tilgangen er selve grunnmuren i norsk økonomi. Hver fjerde ansatt i norsk næringsliv jobber i en eksportbedrift, og EØS-avtalen sikrer stabilitet, forutsigbarhet og rettigheter for norske borgere og bedrifter.

Likevel er det ingen tvil om at det er flere mangler ved EØS-samarbeidet. Som fullt EU-medlem ville Norge fått større innflytelse på EUs beslutninger og påvirke det europeiske integrasjonsarbeidet i den retningen vi vil. Unge Høyre mener derfor Norge skal søke EU-medlemskap.

Unge Høyre vil:

- Beholde EØS-avtalen så lenge Norge ikke er med i EU.
- At Norge skal bli medlem i EU.

Hav og kyst

Fiske

Utfordringene for havfiske er helt andre enn de var for bare få år siden. Båtene har blitt større, mens mannskapene har blitt mindre. Teknologien har gitt næringen mulighet til å utvikle seg i rekordtempo, og prisnivået samt lave renter har gjort det ekstremt lukrativt å jobbe som fisker. Samtidig er det noen utfordringer knyttet til måten man rekrutterer på. Dagens rekrutteringskvote favoriserer de som er «født inn» i yrket. For å sikre at næringen fortsetter å vokse, må rekrutteringsordningene sikre likebehandling.

I Norge kastes det nesten 250.000 tonn biprodukter av fisk. Dette er mer enn det dobbelte av hva som oppstår av alt avfall fra norske husdyrslakteri. Biprodukter kan blant annet brukes i medisin, fôr og mat. Dumpingen er med andre ord en stor sløsing av verdier. I tillegg skaper dumpingen utfordringer gjennom miljø- og tilgrisingsproblemer. Hvis vi klarer å utnytte biproduktene til alt det kan brukes til, kan det gi økt næringsutvikling i kystdistriktene og verdiskaping i milliardklassen.

Unge Høyre vil:

- Støtte aktører som ønsker ta i bruk ny offshore teknologi i form av øymærker i norske havområder, med mål om å løse problemer som lakselus og algeoppblomstring.
- Endre kriteriene for rekrutteringskvoten, slik at den blir mer rettferdig for alle unge som ønsker seg inn i yrket.
- Oppfordre aktuelle kommuner til å opprette egne låneordninger for unge fiskere som ønsker å starte for seg selv.
- Fortsatt tillate hvalfangst og selfangst, under forutsetning at næringene holdes subsidiefrie, samt at bestanden er bærekraftig.
- Evaluere sanksjonsformene som brukes mot næringen i dag.
- Jobbe for en internasjonalt forbud mot bunntråling, slik at viktige økosystemer under vann bevares.
- Styrke vedlikeholdsplikten for havbruk og innføre strenge bøter ved mislighold.
- Utnytte en større del av de fornybare ressursene i havet.

Akvakultur

Fiskeoppdrett har hatt en enorm vekst de siste årene. Utviklingen i teknologien har gjort det mulig å flytte oppdrett til lukkede anlegg på land, og å drive oppdrett på flere arter. Selv om næringen har utfordringer knyttet til lakselus og miljø, kan oppdrett av andre og flere arter gi god vekst også i fremtiden.

Tang- og algedyrking har de siste årene blitt omtalt som en næring med en lys og spennende fremtid. Det kan blant annet brukes i mat og helsekost, fôr og føringredienser, kosmetikk, gjødsel og

jordforbedring. På mange måter er tang og alger havets poteter. Samtidig hemmes utviklingen av plassmangel, kort høstingssesong og lite kunnskap om næringen.

Unge Høyre vil:

- Stimulere til integrert akvakultur for økt produktkvalitet og bedre utnyttelse av havområder.
- Ikke innføre grunnrentebeskatning av havbruk.
- Utrede potensialet til marin karbonlagring.
- Sette av større områder til akvakulturelt havbruk, og prioritere miljøriktig arealutnyttelse.
- Forenkle regelverket for konsesjonssøknader, med mål om å kutte i saksbehandling.
- Stimulere til mer energieffektiv avvanning av tang og tare.
- Gjennomføre en nasjonal fôr-strategi som gir klare anbefalinger og virkemidler for å stimulere til økt bruk av marine og norskproduserte fôringredienser.
- Øke bevilgninger til selskaper og bedrifter som utvikler havromsteknologi og teknologi innen bølge- og vindkraft til havs.
- Forenkle søknadsprosessen for å etablere landbaserte oppdretsanlegg.

Olje og gass

Etter at Norge fant olje i 1969, så har vi blitt et av verdens rikeste land. Siden oppstarten har petroleumsvirksomheten gitt en verdiskaping på om lag 14 000 milliarder kroner. Olje- og gassindustrien er i dag landets viktigste kunnskapsnæring – og det finnes utallige eksempler på «spin-off»-teknologier til andre sektorer. Olje- og gassressursene gir Norge store inntekter og fører til betydelig verdiskaping. En arbeider innen petroleumssektoren skaper for eksempel verdier tilsvarende 21 arbeidere innen norsk reiseliv.

Ressursene vil fortsette å være viktige for Norge i mange år fremover. Ny teknologiutvikling og innovasjon i sektoren vil være viktig for å opprettholde næringens konkurranseevne i fremtiden, og bedre omstillingen til andre næringer. Raske endringer i petroleumspolitikken kan være skadelig for både inntekter, investering og sysselsetting.

Likevel er petroleumproduksjonen det som bidrar i størst grad til utslipp av klimagasser. Dersom verden skal nå målene i Paris-avtalen, vil etterspørselen etter olje og gass falle i årene som kommer. Økende usikkerhet knyttet til framtidig etterspørsel gjør at Norge bør vurdere behov for endringer i dagens petroleumsskatteregime. Dette for å sikre at norske skattebetalere ikke tar økende risiko i et marked med voksende usikkerhet om etterspørsel. Det kan gjøres gjennom å innføre en kontantstrømskatt, redusere friinntekten, endre avskrivingsreglene eller samle friinntekt og rentefradrag i et kapitalavkastningsfradrag.

Norge må være forberedt på tiden etter oljealderen, og sørge for at insentiver og støtteordninger er med på å fremme denne omstillingen, ikke bremse den.

Unge Høyre vil:

- Legge til grunn en markeds- og klimabasert nedtrapping av petroleumsakтивiteten på norsk sokkel.
- Stille krav om utarbeidelsen av sensitivitetsanalyser for etterspørsel og karbonpris i forbindelse med planer for utbygging og drift av eventuelle nye felt.
- Endre petroleumsskattesystemet, med mål om å sikre investeringsnøytralitet og skjerme staten for økt etterspørselsrisiko.
- Føre et forutsigbart nivå på tildelinger av nytt leteareal på norsk sokkel.

- Opprettholde CO₂-avgiften på sokkelen for å stimulere næringen til å redusere utslipp og ha en konkurransefordel når kvoteprisen blir høy internasjonalt.
- Videreføre leterefusjonsordningen.
- Se brukspotensiale i CCS teknologi; fangst, transport og lagring av CO₂, og ønsker å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering i Norge, også i olje- og gassindustrien.

Kraftindustri

Fornybarnæringen omsetter årlig for 70–75 milliarder kroner og sysselsetter over 20.000 mennesker. I tillegg til å gi norske forbrukere tilgang til strøm, er næringen en viktig del av det grønne skiftet, og vil være avhengig av vekst dersom vi skal nå målene om elektrifisering av samfunnet. Nesten all elektrisk kraftproduksjon i Norge kommer fra vannkraft, men andelen vindkraft vil øke de neste årene.

Kraftskatteregimet er komplisert og er begrunnet i historiske årsaker. Det er viktig at kommunene der kraftindustrien ligger får kompensasjon for naturinngrepene produksjonen fører til, men skattesystemet og reguleringene skal ikke være til hinder for verdiskapning. Unge Høyre mener at kraftproduksjon kan drives vel så bra av private som av det offentlige.

Unge Høyre vil:

- Endre grensen for å betale grunnrenteskatt til 1500 kVA mot en økning av friinntekten.
- Avvikle konsesjonskraftordningen og konsesjonsavgiften, mot en justering av grunnrenteskatten for å sikre nøytralitet.
- Videreføre grunnrenteskatten og naturressursskatten på vannkraft.
- La reglene for eiendomsskatt på vannkraftanlegg samsvare med de generelle reglene om eiendomsskatt.
- Vurdere grunnrenteskatt og naturressursskatt på vind, dersom lønnsomheten blir tilstrekkelig stor sammenlignet med andre næringer.
- At kommuner og fylkeskommuner bør selge seg ned i kraftindustrinæringen.
- Fjerne restriksjoner som tillater at private eiere kun kan eie inntil 1/3 av norske kraftverk og –selskaper.
- Fjerne hjemfallsretten på vannkraft.
- Øke utbyggingen av kraftkabler til Europa.
- Forenkle reglementet for å kunne etablere et småkraftannlegg på egen eiendom, men med et mål om å gjøre saksbehandlingen raskere og enklere.
- Stille effektivitetskrav til Statnett.
- Legge til rette for større konkurranse blant linjenetteiere.

Fastlandsindustri

Norge har en stolt industrihistorie. Den har vært i løpende endring, og vil fortsette å endre seg mye i årene som kommer. Globalisering og digitalisering stiller økte krav til både lønnsomhet, kompetanse og omstillingsevne. Samtidig er dette næringer med stort potensiale. For å lykkes må vi sørge for at norske bedrifter utnytter sine konkurransefortrinn. Det samlede skattetrykket må reduseres og Norge må fortsette satsingen på kompetanse.

På grunn av global befolkningsøkning, velstandsvekst og klimaendringer vil verdens behov for mineraler fortsette å vokse i årene fremover. Da er det vår oppgave å legge til rette for den utviklingen i Norge.

Unge Høyre vil:

- Sikre etter- og videreutdanning av industriarbeidere.
- Ha et tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, forskningsinstitusjoner og industrien for å sikre mer relevante utdanningsløp.
- Styrke realfag og teknologifag gjennom skoleløpet.
- Videreføre ordningen med skattefritak for arbeid med forskning og utvikling (FoU).
- Beholde en CO²-kompensasjonsordning.
- Etablere infrastruktur for transport og lagring av CO².
- Stille strengere minimumskrav for miljøvekting og innovasjon ved offentlige innkjøp.
- Ha raskere saksbehandling av driftskonsesjoner.
- Sikre forutsigbare rammer for planprosesser, utslippstillatelser og innsigelser i mineralnæringen.
- Som hovedregel at ved utbygging av fastlandsindustri skal klimahensyn veie tyngre enn miljøhensyn.
- Prioritere utbygging av infrastruktur som muliggjør industribygging.

Digitale muligheter og delingsøkonomi

Digitalisering gir store muligheter for ny verdiskapning i flere sektorer. Den siste tiden har vist oss hvor viktig digitalisering er og hvor fort man kan få behov for økt digitalisering. Det er likevel en utfordring når arbeidsplasser blir automatisert, og vi får bruk for annerledes kompetanse og kunnskap enn tidligere. Dersom vi bruker våre digitale muligheter riktig, kan vi finne nye måter å løse oppgaver mer effektivt. Et eksempel på det er delingsøkonomien.

Deling av bolig, bil, arbeidstjenester og liknende har kommet for å bli. Det fører med seg både utfordringer og muligheter. Arbeidslivet vil bli endret, og vi må tilpasse lover og reguleringer til de nye måtene å drive arbeidsliv på. Opprettelse av nye foretak som gjør at vi utnytter ressursene våre mer effektivt er til fordel for brukere, arbeidstakere og det offentlige. Derfor støtter Unge Høyre dem som tar initiativ til verdiskapning og nødvendig omstilling av arbeidslivet.

Unge Høyre vil:

- At norsk diplomati i større grad skal arbeide for norsk teknologi og digitalisering i utlandet.
- Sikre et digitalt kompetanseløft for de som jobber i utsatte bransjer.
- Fjerne restriksjonene for hvor mye boligeiere kan drive korttidsutleie i eierseksjonssameier.
- Beskatte korttidsutleie der inntektsverdien overstiger 50.000 kr eller der den totale utleieperioden overstiger 3 måneder i året.
- Gjøre stordata effektivt tilgjengelig for å utvikle nye tjenester, produkter og forretningsmodeller, der dette ikke er i konflikt med innbyggernes personvern.
- Etablere en strategi og plattform for innhenting og distribusjon av transportdata som kan brukes til forskning og tjenesteutvikling.
- Forby staten, statlige virksomheter og kommuner å egenutvikle dyre, digitale løsninger der disse allerede eksisterer rimeligere i det private markedet.
- At Norge skal arbeide for å etablere serveranlegg for internasjonale IT-selskaper i Norge.

Helse og omsorg

Tryggheten om at vi får helsehjelp finansiert av staten når vi trenger det er en av de viktigste forsikringene vi har i et velferdssamfunn. Dersom man trenger medisiner, en operasjon eller rehabilitering etter en ulykke, skal man være trygg på at man får hjelpen man trenger. Fremover vil vi komme til å måtte bruke mer penger på helse- og omsorgssektoren, fordi vi blir flere eldre per arbeidstaker. For å håndtere dette må vi legge til rette for at flere eldre kan bo hjemme lenger, blant annet ved hjelp av velferdsteknologi. I tillegg må vi se på om andre enn kommunen kan utføre de samme omsorgsoppgavene på en bedre måte.

I tillegg innebærer helse- og omsorgssektoren mye næringsvirksomhet. Et eksempel er legemiddelindustrien. De omsetter for store verdier, og er dermed en viktig del av verdiskapningen. Samspillet mellom industri, forskings- og utdanningsmiljøer og behandlingstjenester er viktig for å sikre gode helsetjenester i årene fremover. Derfor ønsker Unge Høyre at det fremdeles skal være lønnsomt å forske og investere i nye legemidler og tjenester.

Unge Høyre vil:

- Beholde full merverdiavgift på reseptpliktige og reseptfrie legemidler.
- I større grad benytte prisforhandlinger og anbudskonkurranser for å få ned prisene på legemidler, uten at det hindrer nye aktører å komme på markedet.
- Beholde ordningen med patenttid på legemidler.
- Effektivisere måten man driver behandling på ved å ta i bruk persontilpasset medisin.
- Innføre en tidsfrist for når helsedata skal være tilgjengelig.
- Legge til rette for mer velferdsteknologi.
- Konkurransetsette mer av helsetjenestene.
- Videreføre ordningen med fritt behandlingvalg.
- Satse på en digital skolehelsetjeneste som et alternativ til dagens.

Landbruk

I dag er Norge en stor eksportør av husdyrgenetikk og unik tradisjonsmat. Det norske landbruket har derfor store eksportmuligheter. Unge Høyre mener at EØS-avtalen begrenser landbrukets muligheter, og mener at et EU-medlemskap er viktig for god og effektiv eksport av norske landbruksvarer. Unge Høyre mener at norsk landbruk vil bli ivaretatt av EUs subsidieordninger. Vårt mål er å redusere subsidiene i landbruket slik at andelen av inntekt som kommer fra staten ikke skal overstige gjennomsnittet i EU, som tilsvarer ca. 20 prosent.

Bondens næringsgrunnlag hviler på at vi løser klimautfordringene. Unge Høyre vil derfor stille klimakrav til landbruket og vri de statlige overføringene slik at det lønner seg med mer klimavennlig matproduksjon. Det skal ikke være et mål i seg selv å drive landbruk i hele landet, men å sikre god, variert og klimavennlig matproduksjon.

Norsk skog binder opp halvparten av Norges klimagassutslipp. Skogbruk i Norge produserer byggematerialer, husholdningsvarer og biodrivstoff. Det gjør norsk skogbruk til en klimaløsning. Kun halvparten av skogen som vokser opp i dag blir aktivt forvaltet. Et produktivt skogbruk krever avveining mellom klima- og miljøperspektivet. Unge Høyre ønsker derfor å liberalisere konsesjonsloven og lovverket for naturvern.

Unge Høyre vil:

- Innlemme landbrukssektoren i EØS-avtalen, så lenge Norge ikke er medlem i EU.
- Senke de totale overføringene til landbruket.

- Redusere distriktstilskuddet.
- Avvikle tilskudd til økologisk landbruk.
- Redusere antall landbrukskontorer.
- Avvikle omsetningsavgiften og Omsetningsrådet.
- Vri tilskuddsordningene slik at det lønner seg å drifte effektivt, og favorisere heltidsbonden.
- Fjerne målet om at 15 prosent av norsk matproduksjon skal være økologisk.
- Overføre ansvaret for utdeling av areal og kulturlandskapstilskudd til Kulturdepartementet.
- Beholde ordningen med jordbruksavtale.
- Styrke bonden som selvstendig næringsdrivende gjennom å gi den enkelte bonden større råderett over egen eiendom og gjøre det lettere å opprette eget aksjeselskap.
- Innrette kanaliseringspolitikken slik at den fremmer et produktivt landbruk.
- Liberalisere lovgivningen for å endre genmaterialet hos kjøttproduserende dyr.
- Innføre klimaavgift for produsenter av rødt kjøtt.
- Tillate dyrking og produksjon av lettere narkotiske stoffer, gitt legalisering.
- Sikre likeverdige konkurransevilkår i foredlingen av matvarer.
- Bruke mer massivtre i offentlige byggeprosjekter.
- Liberalisere konsesjonsloven, for å øke produksjonen og produktiviteten i skogbruket.
- Tidsbegrense vern av naturområder og redusere omfanget av helhetlige forvaltningsplaner.
- Liberalisere GMO-lovgivningen for å forbedre avlinger, samt redusere arealbruk og bruken av sprøytemidler.
- Regulere patentbruken ved GMO-produksjon i landbruket, slik at bondens frihet ivaretas.
- Skrote prosentmålene for vern av hav og skog.
- Gi kompensasjon for vern av skog kun for verneverdige områder.
- Avvikle Opplysningskontoret for egg og kjøtt, og Opplysningskontoret for melk og meieriprodukter.
- Fjerne konsesjonsplikt, priskontroll og boplikt på landbrukseiendommer, men innføre driveplikt hvor det er hensiktsmessig.
- Tilrettelegge og tillate snusproduksjon i Norge.
- Stille miljø- og klimakrav til offentlige byggeprosjekter.

Sirkulærøkonomi

Avfall er ikke lenger søppel, men en handelsvare i en internasjonal milliardindustri. Unge Høyre vil at det alltid skal lønne seg å utnytte eksisterende ressurser så lenge som mulig. På den måten skal vi bevege oss fra et bruk-og-kast-samfunn til et bruk-og-gjenvinn-samfunn. Med dagens teknologi kan nesten alt avfallet næringslivet og husholdningene produserer gjenvinnes.

Gjenvinningsindustrien reduserer i dag Norges klimagassutslipp med syv prosent. Derfor er god sirkulærpolitikk også god klimapolitikk.

Unge Høyre vil:

- Stille krav om bruk av resirkulerte råvarer og andre produkter i offentlige anbud med en gjenvinningsgrad på 95 prosent.
- Innføre forbud mot avfallsdeponi.
- Tillate moderate mengder Krom 6 i sirkulærøkonomien, etter modell fra Danmark.
- Innføre panteordninger for batterier.
- Innføre panteordning for snusbokser
- Innføre materialavgift for å øke bruken av resirkulert plast i emballasje.
- Utvikle et sterkt hjemmemarked for fornybare og biobaserte produkter, blant annet gjennom økt innblandingskrav av bærekraftig biodrivstoff.
- Liberalisere massehånderingsregelverket for bruk av sprengmasser til bygg.

- Innføre panteordning på landbruksplast.
- Jobbe for et nordisk pantesamarbeid.
- Innføre positive særordninger for bedrifter som reduserer unødvendig innpakkingsmateriale.
- Stimulere til bruk av bioplast fremfor nedbrytbar plast og vanlig plast der det lar seg gjøre.
- Innføre panteordning for glass.
- Gjøre det billigere for bedrifter å levere avfall lovlig.

Reiseliv

Norge byr på helt unike natur- og friluftssopplevelser. De siste årene har interessen for å oppleve norsk natur økt kraftig. Skal det fortsatt være attraktivt å feriere i Norge må vi ta vare på naturen vår.

Reiselivsnæringen bidrar til sysselsetting og verdiskapning i hele landet. For å legge til rette for vekst og nye arbeidsplasser er det viktig å utvikle næringen både lokalt og nasjonalt. Unge Høyre vil sørge for at turistattraksjoner og aktiviteter er tilgjengelige hele året, og styrke Norge som helårs reisemål.

Unge Høyre vil:

- Gi kommuner mulighet til å innføre turistskatt, for eksempel for cruiseturister.
- Opprettholde ordningen Nasjonale turiststier.
- Gjøre det enklere å få status som turistkommuner.
- Skrote dagens flypassasjeravgift.
- Legge til rette for utbygging av flere snøscooterløyper.

Varehandel, service og servering

Varehandelen utgjør med sine 370.000 sysselsatte og 200 milliarder kroner i omsetning en betydningsfull del av norsk økonomi. Til tross for et stort marked og stor omsetning, står sektoren overfor flere utfordringer.

To av utfordringene er netthandel og grensehandel. Flere og flere handler klær, bøker, elektronikk og andre ting på internett fra internasjonale kjeder, og det har lenge vært stor trafikk over grensen til spesielt Sverige for å handle mat og annet som er billigere enn i Norge. Dette gir færre kunder til norske butikker. Unge Høyre mener at en overgang mot mer netthandel er positiv og en naturlig del av den teknologiske revolusjonen, og tror norske butikker vil være konkurransedyktige også i fremtiden. Unge Høyre er positive til internasjonal konkurranse, og ønsker færrest mulig reguleringer av markedet. Skatte- og avgiftssystemet må derfor gjøre norske bedrifter konkurransedyktige overfor utenlandske konkurrenter.

Norsk alkohol- og tobakkspolitikk er i dag svært strengt regulert. Unge Høyre er prinsipielt for færre reguleringer. Det vil være positivt for norske forbrukere, og kan stimulere til økt verdiskapning i varehandel- og servicenæringen.

Unge Høyre vil:

- La kommunen selv bestemme åpningstider for sjenke og serveringssteder, uten en nasjonal ramme.
- Unnta barer og serveringssteder fra full alkoholavgift.
- Harmonisere særavgift på lettere narkotiske stoffer med tobakksavgiften, ved legalisering.
- Tillate rabatterte priser på alkohol.
- Tillate salg av vin og sterkøl i butikk.

- Fjerne særavgiften for sjokolade- og sukkervarer.
- Redusere tollsatser med sikte på fullstendig frihandel.
- Tillate kommersielt salg av lettere narkotiske stoffer, ved legalisering.
- Sikre nøytrale konkurransevilkår i dagligvarebransjen.
- Tillate togselskap å etablere seg på konkurranseutsatte jernbanestrekninger.
- Fjerne adgangsreguleringen i drosjenæringen, men sikre gode konkurransevilkår.
- Innføre et RUT-fradrag.
- Redusere mva-satsen på sjømatprodukter.
- Avvikle statsmonopolet på salg av vin og brennevin.

Kultur, idrett og frivillighet

Kulturfeltet mottar milliardoverføringer over statsbudsjettet hvert eneste år. Nordmenn er storforbrukere av kulturtilbud, og det bør legges bedre til rette for at næringen kan skape større verdier.

Norske politikere har vedtatt strenge reguleringer for flere kulturprodusenter. Norsk spillpolitikk gjør at man ikke fanger opp mennesker med spillavhengighet, siden man ikke har kontroll over store deler av spillmarkedet. I tillegg gjør enerettsmodellen at store verdier forsvinner ut av landet til uregulerte aktører.

Unge Høyre vil:

- Flytte de offentlige midlene til spillutvikling fra Norsk filminstitutt, til et eget nyopprettet "Spillinstitutt".
- Tillate kasinovirksomhet.
- Avvikle spillmonopolet og innføre en lisensmodell for pengespill.
- Tillate alkoholservering under idrettsarrangementer.
- Reversere bokloven.
- Liberalisere åndsverksloven.
- Innføre skatterabatt for filmproduksjon i Norge.
- Legge til rette for utvikling av unge spillutvikler-talenter og møteplasser for disse.
- At LAN og andre dataarrangementer skal kunne leie idrettshaller og lignende på lik linje med andre idretter.
- Åpne for E-sport-tipping, på lik linje på som sports-tipping.
- Liberalisere arbeidstidsbestemmelser for filmbransjen.

Entreprenørskap, gründere og det næringsrettede virkemiddelapparatet

Fremtidens arbeidsplasser er ikke mulig å vedta. De må skapes. For få av bedriftene som starter opp i Norge lykkes over lengre tid. I årene som kommer trenger Norge flere ben å stå på, og da trenger vi systemer som gjør det lettere for gründere å lykkes. Gode idéer og mennesker som tør å satse er avgjørende for fremtidig utvikling og innovasjon.

Byråkratiet som oppstartsbedrifter møter er stort og omfattende. Virkemidlene som er ment til å hjelpe til i oppstarten er for uoversiktlige. Det trengs en forenkling av virkemiddelapparatet. Målet med det næringsrettede virkemiddelapparatet er å legge til rette for mest mulig verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser i Norge. I dag finnes det over 20 ulike og uavhengige aktører som del

av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Disse fungerer hverken effektivt, ubyråkratisk eller treffsikkert nok etter hensikten. Unge Høyre mener derimot ikke det vil være hensiktsmessig å slå sammen virkemiddelapparatet til én enhet fordi oppgavene er så ulike, mange og krever spesifikk kompetanse.

Innenfor egenkapitalinvesteringer mener Unge Høyre at virkemidler bør innrettes mot å utløse større private investeringer, heller enn statlige overføringer.

Unge Høyre vil:

- At statlige investeringsfond skal brukes til å frigjøre private investeringer.
- Styrke Ungt Entreprenørskap.
- Beholde skattefradrag på det investerte beløpet i en oppstartsbedrift.
- Åpne for at ungdom kan starte enkeltpersonforetak fra fylte 16 år, eksempelvis ved at foresatte eller andre stiller garanti for virksomheten til personer under 18 år.
- Avskaffe unødvendige lover og regler, forenkle og samordne rapporteringskrav for næringslivet, samordne statlige tilsynsorganer, og gjøre det mulig å innføre forskrifter med tidsbegrenset gyldighet.
- Stille tydelige resultatmål til Innovasjon Norge, Investinor og Argentum.
- Slå sammen Investinor og Nysnø, og gi et friere investeringsmandat.
- Slå sammen GIEK og Eksportkreditt.
- Legge ned SIVAs næringshageprogram.

Bank og finans

Bank- og finansnæringen spiller en avgjørende rolle for å fordele ressurser til investeringer i verdiskapning og arbeidsplasser. Næringen representerer to prosent av sysselsettingen og syv prosent av verdiskapningen i Norge, og er fastlands-Norges største skatteyder.

Det norske kapitalmarkedet fungerer stort sett bra. Den største utfordringen er knyttet til sviktende tilgang på kapital i etablerings- og oppskaleringsfasen for nye vekstbedrifter.

Unge Høyre vil:

- Videreføre finansskatten.
- Trappe opp innsatsen mot cyber-crime, hvitvasking og økonomisk kriminalitet, og at tilsynsmyndighetenes arbeid overfor nye betalingsformidlingsaktører intensiveres.
- Endre den norske ordningen med obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), slik at den harmonerer mer med ordningene iblant annet Sverige og Danmark.
- At antallet offentlige aktører som forvalter offentlige tilskudd, lån eller egenkapital skal være begrenset.
- Innføre en rabattordning som reduserer bankenes kapitalkrav for den delen av utlån som går til små og mellomstore bedrifter, etter modell fra EU.
- Gjennomføre en fond-i-fond-venturekapitalreform, med mål om å stimulere til fremvekst av private investeringsmiljøer.
- Endre opsjonsordningen for oppstartsselskaper ved å heve taket fra 1 til 2 millioner kroner, og til å gjelde til og med 50 ansatte.

Del 2:

Statsbudsjettet må slankes

Skal vi løse bærekraftsutfordringene i norske statsfinanser, så holder det ikke å kun skape mer. Unge Høyre mener at kutt i offentlig sektor er avgjørende for å sikre økonomisk bærekraft. Riktignok må Norge være forberedt på økninger i offentlig pengebruk på noen områder. Det grønne skiftet kommer til å koste for norske skattebetalere. Eldrebølgen gjør at utgiftene til helse og omsorg uunngåelig vil øke. Og den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden gjør at Unge Høyre mener at forsvarsbevilgningene må økes i årene fremover.

Uten stram økonomisk styring og tøffe prioriteringer vil skattene måtte økes fremover, underskudd vil være uunngåelig, og nye politiske satsinger umulig. Unge Høyre mener at Norge skal ha et solid sosialt sikkerhetsnett, samtidig som man sikrer statens kjerneoppgaver. I tillegg må vi forberede oss på at staten i fremtiden skal gi mer hjelp til de som trenger det mest, og mindre til innbyggere som klarer seg selv.

Arbeid og sosial

Flere må fullføre videregående

For å få flere i jobb raskere, må flere fullføre videregående. Norske politikere må gjøre det man kan for at de som starter på videregående skole fullfører. Samtidig må det bli enklere å begynne og fullføre for mennesker i alle aldre, og vi trenger flere alternative måter å fullføre videregående på.

Unge Høyre vil:

- Ha mer praksisrettet teori på yrkesfag.
- Innføre livslang rett til videregående opplæring.
- Skape flere alternative måter å fullføre vgs på.
- Gi skoler og skoleeiere bedre verktøy for å begrense fravær og frafall gjennom hele skoleløpet.
- Prioritere grunnleggende ferdigheter i alle fag.
- Åpne for at private aktører kan bygge friskoler for dem som sliter fysisk og psykisk.

Kortere vei til arbeidslivet

Kunnskap skaper utvikling i samfunnet, gir grunnlaget for innovasjon og er nøkkelen til sosial mobilitet.

Studenter ved norske utdanningsinstitusjoner skal føle at utdanningen deres gir rom for en allmenndannende utvikling, samtidig som den gjør studentene skikket til å møte arbeidslivets utfordringer. Dessuten må studieløpet fremme en effektiv studietid, som skaper en kort vei inn i arbeidslivet. Nye utdanningsretninger og spesialiseringer som ikke eksisterte tidligere gir nye muligheter. Det gjør at det blir en kunnskapskløft mellom de ulike generasjonene. Ved å åpne for mer faglig påfyll og etter- og videreutdanning, vil vi få et mer kompetent og produktivt arbeidsliv.

Unge Høyre vil:

- Fjerne inntektsgrensen for stipend- og låneordningen til Lånekassen.
- Vektlegge arbeidsrettede studieretninger ved fordeling av studieplasser.
- Innføre et «turbostipend», der studenter som fullfører studiene raskere enn på normert tid får en større del av studiestøtten omgjort til stipend.
- Fjerne alders-, folkehøyskole-, og årsstudiumspoeng ved opptak til høyere utdanning.
- La utdanningsinstitusjonene i større grad kunne stille egne opptakskrav.
- At det skal alltid lønne seg mer å ta utdanning enn å gå på passive ytelser.
- Offentlig sektor skal stille funksjonelle kompetansekrav i fremfor formelle krav.
- Liberalisere arbeidsmiljøloven til å tilpasse seg delingsøkonomien.

- Fjerne kjønnskvolter.
- At skoler på høyere, videregående og ungdomsnivå skal legge til rette for klassebesøk til lokal industri og gründervirksomheter.
- Fjerne muligheten til å ta opp fag man har bestått på videregående som privatist, etter fullført videregående.
- Innføre krav om anonyme jobbsøknader i offentlig sektor og lage incentiver til privatsektor gjennom innkjøp.
- Fjerne kjønnsponng for opptak til høyereutdanning.

Lenger i arbeid

Vi lever stadig lenger. En person født ved årtusenskiftet kan i dag forvente å bli over 90 år gammel. Det innebærer samtidig at de yrkesaktive i 2060 vil forsørge dobbelt så mange pensjonister som i dag. Når befolkningen blir eldre, og eldre lever stadig lenger, så må arbeidslivet tilpasses.

En aldrende befolkning betyr også økte pensjonskostnader. Folketrygdens utgifter til alderspensjon er i 2020 på 244,3 milliarder kroner, og vil øke i takt med at pensjonister blir flere og lever lenger. For å bote på den enorme kostnadsøkningen en aldrende befolkning vil føre til, vil Unge Høyre gjennomføre en ny pensjonsreform i offentlig sektor. Reformen vil blant annet innebære å inflasjonsjustere pensjoner, avskaffe AFP-ordningen og fjerne særaldersgrenser.

Unge Høyre vil:

- Gi arbeidstakere livslang læring og kompetansehevende tiltak.
- Fjerne ekstra ferieuke for arbeidstakere over 60 år.
- Fjerne redusert arbeidstid og retten til tilrettelagt arbeid på grunn av alder.
- Arbeide for å begrense områdene der avtalefestet pensjon inngår i tariffavtalen.
- Fjerne særaldersgrenser.
- Inflasjonsjustere pensjoner i Folketrygden.
- Øke avkortningen av pensjon for gifte og samboende pensjonister til 2015-nivå.
- At levealdersjusteringen skal skje i tråd med forventet levealder.
- At pensjonsalder justeres etter forventet levealder.
- Fjerne det statlige bidraget til avtalefestet pensjon (AFP).
- Gjennomføre en offentlig pensjonsreform som samordner offentlig og privat pensjon.

Mer arbeid på jobb

Norge har høyere sykefravær enn en rekke andre sammenliknbare land. Selv om korttidssykefravær er et problem, er det likevel langtidssykefraværet som utgjør det største problemet for velferdsstaten. Årsakene til det høye sykefraværet i Norge er mange og komplekse. Unge Høyre mener det er en sammenheng mellom det høye sykefraværet og den generøse sykelønnsordningen. Derfor vil Unge Høyre endre sykelønnsordningen.

Dagens sykelønnsordning er problematisk av flere grunner. Unge Høyre vil endre arbeidsgiverbetalingen, for at arbeidsgivere skal ha incentiver for å få sykmeldte tilbake i jobb. Arbeidsgiver skal betale mer gjennom hele sykeforløpet, mot å korte ned det innledende arbeidsgiverbidraget. Arbeidsgiver finansierer sykefraværets første uke. Deretter skal arbeidsgiver finansiere 10 prosent av langtidssykefraværet, og staten finansiere den resterende 90 prosent.

Det er alltid bedre å bidra litt enn å være sykmeldt på heltid. Derfor ønsker Unge Høyre å innføre en ordning med helsejustert lønn for graderte uføre. Det går ut på man får lønn for den arbeidsevnen man har og trygd for resten. Hensikten med en slik ordning er å gjøre det mulig for personer med nedsatt arbeidsevne til å kunne konkurrere om jobber.

Unge Høyre vil:

- Nedjustere sykelønn til 80 prosent fra første sykedag.
- Forlenge varigheten av sykelønn ved graderte sykemeldinger.
- Endre arbeidsgiverbetalingen slik at arbeidsgivere får større insentiv til å få sykemeldte medarbeidere tilbake i jobb.
- Innføre en ordning med helsejustert lønn for graderte uføre.
- Kutte pleiepengeordningen ned til 66% av tidligere inntekt, på lik linje med uføretrygd.
- Liberalisere arbeidsmiljølovens bestemmelser knyttet til overtid, slik at en kan arbeide mer overtid om en selv ønsker det.
- Skjerpe sykdomskravet for retten til sykepenger.
- Innføre tre karendsdager.

Redusert utenforskap

I Norge har vi hatt lav arbeidsledighet de siste årene, men det er vanskelig å spå hvordan arbeidsledigheten utvikler seg fremover. På tross av lav arbeidsledighet var andelen sysselsatte i 2020 før korona-pandemien traff to prosentpoeng lavere enn i år 2020. I 2017 mottok i underkant av 700 000 mennesker – omtrent 20 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år – en inntektssikringsytelse.

Jo flere som jobber, jo flere er med på å bidra til statskassen, og forsørger seg selv. I tillegg skaper jobber tilhørighet og fellesskap. Det er bra for fysisk og psykisk helse. Det er derfor avgjørende at vi får flere som står utenfor arbeidslivet, inn.

Unge Høyre vil:

- Ha en større omlegging av inntektssikringssystemet, der det sikres at det alltid skal lønne seg å være i jobb eller utdanning.
- Utvide bruken av «Individuell jobbstøtte» med mål om å få flere inn i arbeidslivet.
- Øke bruken av gradert uføretrygd.
- Gjøre kravene strengere for å få full uføretrygd.
- Favorisere arbeidsrettede tiltak i introduksjonsprogrammet.
- Innføre en ordning med skattekreditt for mennesker som går fra trygd til arbeid i en avgrenset periode.
- Innføre et flatt jobbskattefradrag.
- Ha aktivitetsplikt for alle aldersgrupper ved sosialhjelp.
- At uføretrygd tidsbegrenses og gis en ny vurdering minimum hvert femte år.
- Fjerne overgangsstøtten for enslige forsørgere.
- Fjerne grunnstøtten for personer med cøliaki og non-cøliaki glutenintoleranse.
- Harmonisere satsen for arbeidsavklaringspenger (AAP) og dagpenger på dagpenge-nivå.
- Forkorte maksperioden for arbeidsavklaringspenger (AAP) fra tre til to år, med maksimal forlengelse i ett år.
- Fjerne skjermingstillegget i uføretrygden.
- Fjerne særfordelene for flyktninger i Folketrygden og stille krav til lik trygdetid og botid for alle medlemmer av trygden.
- Stille strengere krav til arbeidsmarkedstiltakene og fjerne unødvendige tiltak som CV-kurs.
- Fjerne etterlatteytelsene i Folketrygden.
- Fjerne retten til supplerende stønad i Folketrygden.

Et organisert arbeidsliv

Et velorganisert arbeidsliv er viktig for både arbeidstakere og arbeidsgivere. Et sterkt

trepartssamarbeid mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene har vist seg å være vellykket for å sikre forutsigbare rammevilkår, nødvendig moderasjon og evne til omstilling.

Når andre land kommer til Norge for å studere måten vi har innrettet arbeidslivet vårt på, så er ikke det uten grunn. Gjennom frontfagsmodellen tar partene ansvar for lønnsdannelse. Det skaper god konkurranseevne for alle sektorer og sikrer samtidig høy sysselsetting. Denne unike modellen er avhengig av høy organisasjonsgrad, som gir legitimitet og evne til samarbeid mellom arbeidslivets parter.

Samtidig er rammene rundt arbeidslivet overmodent for modernisering. Dagens avtale for inkluderende arbeidsliv hemmer viktige arbeidslivsreformer og fungerer ikke etter hensikten. Den bør derfor skrotes.

Unge Høyre vil:

- Verne om den nordiske arbeidslivsmodellen, og opprettholde høy organiseringsgrad.
- Redusere fagforeningsfradraget.
- Skrote IA-avtalen.
- Fjerne fagforeningenes mulighet til å ha vetorett på turnusvakter.
- Åpne opp for å kunne permittere offentlige ansatte.

Helse og omsorg

Helsebudsjettene fremover vil øke. Eldrebølgen kommer, og flere vil bli pleietrengende. Dette gjør at det er krevende og lite hensiktsmessig å kutte i budsjettene til helse, og dermed risikere at det gjør utover kvaliteten i tilbudet. Det betyr likevel ikke at det ikke er rom for kutt. Vi må være forberedt på å bidra mer til de tjenestene vi benytter oss av.

Unge Høyre vil:

- Øke egenandeler på helsetjenester.
- Opprette et eget foretaksovergrepene selskap etter modell av «Nye Veier».
- Rasjonalisere sykehusstrukturen.
- Innføre egenandel på hjemmesykepleie.
- Revurdere dagens retningslinjer for plastikkirurgi i offentlig regi, med sikte på å redusere antallet plastiske operasjoner det er mulig å få statlig støtte til.
- Evaluere "Beslutningsforum for nye metoder" med hensikt på å ha en mest mulig økonomisk effektiv ordning, som samtidig ivaretar pasienters lik rett til legemidler og metoder.
- Innføre merverdiavgift på alternativ behandling.

Familie, idrett og kultur

Kultur handler om alt fra barnekor til dataspill. Samtidig som kultur er en viktig del av folk sine liv, finnes det flere måter å drive kulturpolitikk på. Vi må sikre at det er mulig å tjene penger på kultur, men det må også bli en større terskel for hvor mye og hvem man gir offentlige kulturmidler til. Mens det er bra at enkeltmennesker driver kulturlivet fremover med egne initiativer og pågangsmot, burde politikere holde seg på armlengdes avstand. Politikere skal legge til rette for kultur, ikke styre den.

Hvordan man organiserer familien er et personlig anliggende, og i utgangspunktet noe staten ikke burde ha noe med. Likevel er familien og organiseringen av familier noe staten bruker mye penger på. Derfor er det også i offentlighetens interesse å vurdere effekten av de ulike ordningene.

Unge Høyre vil:

- Avskaffe dagens støtte til tros- og livssynssamfunn og innføre et frivillig skattesystem for tros- og livssynssamfunn etter modell fra "kirkeskatten" i Sverige og Danmark.
- Fjerne regelen om språkdeling.
- Sørge for at små steder får et kulturtilbud gjennom mobile løsninger, som mobile bibliotek og liknende.
- Redusere pressestøtten.
- Beholde Sametinget, for å sikre den samiske befolkningens kultur, språk og samfunnsliv.
- At offentlige tilskudd til organisasjoner bør være basert på objektive kriterier. Politikere skal ikke bestemme enkeltutdelinger.
- Stramme inn organisasjonsstøtten.
- Redusere kulturbudsjettet til nivået det lå på før Kulturløftet ble innført.
- Avvikle KORO (Kunst i offentlig rom).
- Avvikle den kulturelle spaserstokken.
- Fjerne honørrabatten.
- Fjerne kontantstøtten.
- Redusere utgiftene til kulturvern.
- Innføre støtteordninger for de som ikke får barnehageplass.
- Behovsprøve barnetrygden.
- Kraftig redusere støtten til Den norske opera og ballett

Finans

Økonomiske kriser

Unge Høyre støtter markedsøkonomien. Markedsøkonomi innebærer at næringslivet er styrt av tilbud og etterspørsel gjennom rettferdige rammebetingelser. Slik utnyttes ny teknologi og innovasjon til fordel for forbrukeren og andre bedrifter. Et nødvendig onde i et velfungerende næringsliv er derfor at bedrifter som ikke klarer å tilpasse seg markedet går konkurs. Det er med andre ord næringslivets oppgave å ta risiko for å oppnå sosial og økonomisk gevinst.

Likevel finnes det situasjoner der markedet endrer seg mer enn det som ville vært naturlig. Det er også i disse situasjonene enkelte konkurser vil være en samfunnsmessig ulempe. Eksempler på dette kan være næringsforbud ved en pandemi eller annen kunstig lav etterspørsel. Unge Høyre mener at dersom myndighetene illegger yrkes- eller næringsforbud, skal bedriftene kompenseres. Da vil det være naturlig at myndighetene påtar seg deler av næringsrisikoen gjennom økonomiske krisepakker over en midlertidig periode. Når årsaken til krisepakken er borte, skal pakken avvikles.

Unge Høyre vil:

- Benytte seg av en ekspansiv finanspolitikk for å motvirke resesjon, forutsatt at pengebruken reduseres i høykonjunktur.
- At alle bedrifter på sikt skal leve av egen omsetning, ikke offentlig direkte- eller indirekte støtte.
- Støtte krisepakker som rammer næringslivet utenfor forventet risiko.
- Avvikle krisepakker så snart behovet for den er redusert eller borte.

Person- og selskapsbeskatning

Skatt er et av statens fremste virkemidler for å finansiere velferdstjenester og drive sosial utjevning. Skattesystemet skal ikke være et hinder for arbeid, verdiskapning og investeringer. Et samfunn uten skatter er ikke et samfunn Unge Høyre ønsker. Skatt skal finansiere viktige institusjoner og et grunnleggende godt velferdstilbud. Økonomien blir heller ikke særlig effektiv uten en skattefinansiert offentlig sektor. Vi må med andre ord ha skatt for å få både det offentlige og det private til å fungere.

Unge Høyre mener derfor vi må skatte smartere, ikke mer. Skattesystemet må legge til rette for investeringer som fremmer vekst og arbeidsplasser. I dag overinvesterer norske husholdninger i boliger, på bekostning av investering i næringsvirksomhet, for eksempel gjennom aksjer. Derfor vil Unge Høyre innføre en nasjonal beskatning av eiendom.

Unge Høyre vil:

- Fjerne formuesskatten.
- Sterkt redusere inntektsskatten.
- Redusere selskapsskatten til 20 prosent i tråd med Scheel-utvalgets anbefalinger.
- Fjerne kommunenes rett til å innkreve eiendomsskatt på bolig.
- Beholde fritaksmodellen.
- Beholde utbytteskatt.
- Sikre likere verdsettelse av formuesobjekters ligningsverdi, frem til formuesskatten er avviklet.
- Heve innslagspunktet for trinnskatten, og ha like satser for trinnskatt i hele landet.
- Redusere skattesatsene i trinnskatten.
- Bruke avgiftssystemet til å begrense negative eksterne virkninger.
- Bruke internasjonale fora til å skattlegge multinasjonale selskaper.

Statens Pensjonsfond utland og Folketrygdfondet

Statens Pensjonsfond utland (Oljefondet) skal finansiere velferdstjenester og pensjoner i mange år fremover. Gjennom et investeringsfond med svært lang tidshorisont, skal petroleumsformuen komme både dagens og framtidige generasjoner til gode.

Unge Høyre mener at oljefondet skal forvaltes med hovedmål om å sikre langsiktig vekst og stabil avkastning. Derfor mener Unge Høyre at oljefondet ikke skal brukes som et politisk verktøy.

Dersom man bruker fondet for å oppnå politiske mål, mener Unge Høyre det er problematisk av flere grunner. For det første kan det forringe den langsiktige avkastningen av fondet, for det andre vil en tett politisk kobling ha negative utenrikspolitiske konsekvenser, og for det tredje vil langsiktigheten i fondet viskes ut fordi forvaltningen vil endres etter hvilke partier som styrer Norge. Det er likevel viktig at fondet forvaltes etter noen grunnleggende etiske retningslinjer for å sikre fondets legitimitet i befolkningen.

I 1979 frigjorde Folketrygdfondet tilknytningen til den norske Folketrygden. I dag settes det hverken penger inn på fondet, ei tas noe ut. Unge Høyre mener formålet med fondet synes svært uklart. Folketrygdfondet bør på sikt avvikles og pengene overføres til oljefondet.

Unge Høyre vil:

- Ikke bruke oljefondet som politisk verktøy.
- Sikre et bredt og forutsigbart investeringsmandat for Statens Pensjonsfond utland.
- Strengt gjennomgå de etiske retningslinjene til Statens Pensjonsfond utland for å sikre friere forvaltning.
- Avvikle Folketrygdfondet, og overføre pengene til Statens Pensjonsfond utland.

Kommunal og forvaltning

Unge Høyre vil ha en effektiv forvaltning med gode tjenester. Et lite land som Norge tjenes best med kun to forvaltningsnivåer, kommune og stat. For å forbedre kvaliteten på kommunens tjenester til innbyggerne og sørge for effektive kommuner, vil Unge Høyre gjennomføre en skikkelig kommunereform og en ABE-reform i kommunene. Den statlige forvaltningen må også forberede seg på mindre handlingsrom i årene som kommer. Det gjøres best ved forbedringer og effektiviseringer i alle deler av deres arbeid.

Unge Høyre mener alle delene av landet skal ha samme utgangspunkt for utvikling og vekst. Derfor vil vi på sikt fjerne alle særfordeler som favoriserer enkeltlandsdeler. Samtidig er det en forskjell i blant annet demografi og skatteinntekter til kommunene. For å utjevne dette vil Unge Høyre slå sammen distriktstilskuddene og deretter fordele etter behov.

Unge Høyre vil:

- På sikt avvikle alle særfordeler som favoriserer enkeltlandsdeler.
- Slå sammen småkommune-tilskuddet, distriktstilskuddet Nord-Norge og distriktstilskuddet Sør-Norge til en felles ordning. Ordningen fordeles etter distriktsindeksen.
- Gjennomføre ABE-reform hos norske kommuner og fylker.
- Gjennomføre en kommunereform med et mål om at alle kommuner skal ha mer enn 15.000 innbyggere.
- Legge ned fylkeskommunen, og overføre mest mulig av dets makt til kommunene.
- At stortingslønnen skal være ni ganger folketrygdens grunnbeløp.
- Ha mer bruk av innleide konsulenter i offentlig sektor.
- Avvikle Merkurprogrammet.
- Fjerne unødvendige krav og pålegg i lover og forskrifter som forsinker boligbygging.
- Endre BSU-ordningen slik at personer som allerede eier bolig ikke mottar skattefradrag.
- Gjennomgå alle typer offentlige finansieringer som politiske partier mottar, med hensikt å redusere tilskuddet.
- At ingen politikere skal få samlet høyere lønn eller godtgjørelse enn stortingspresidenten.
- Begrense tilgangen til etterlønsordninger, til fordel for eksisterende ordninger i folketrygden.
- Ikke gi distriktstilskudd til kommuner med kraftinntekter som overgår gjennomsnittlig kommunal skatteinntekt.

Utenriks

Vårt ansvar for medmennesker slutter ikke ved Norges landegrenser, men det er ingen grunn til at vi skal måle hjelpearbeidet vårt i penger i stedet for resultater. Bistandsstøtten vår ligger langt over større europeiske land som Tyskland, Frankrike og Storbritannia. Samtidig har vi få konkrete resultater å vise til fra bistandsstøtten. Det er ikke bærekraftig å ville ha store kutt hjemme uten å ville ta kutt i utlandet også. Derfor vil Unge Høyre kutte i bistanden til at den ligger på det nivået FN har som mål om.

Ansaret vi har for medmennesker gjør også at vi ikke kan nekte mennesker å søke asyl. Unge Høyre mener de som har det største behovet for hjelp skal få hjelp først. Derfor vil vi først og fremst ta imot flykninger gjennom FNs kvotesystem. Ansaret vi har til å hjelpe de som trenger det strekker seg også til å sørge for at de som kommer blir godt integrerte i samfunnet vårt. Unge Høyre mener det best ivaretas gjennom en streng, rettferdig og forutsigbar flyktning- og asylpolitikk.

Unge Høyre vil:

- Måle bistandsinnsatsen etter oppnådde resultater, ikke antall bevilgede kroner.
- Fjerne prosent av BNI som mål for bistandsbevilgninger.
- Kutte bistandsbudsjettet slik at det ligger mer på linje med FNs mål om 0,7 prosent av BNI.
- Gjennomgå alle Utenriksdepartementets støtteordninger.
- Jobbe for bilaterale handelsavtaler med flere land for å sikre norsk eksport.
- Ha en streng, rettferdig og forutsigbar flyktning- og asylpolitikk med mål om redusert innvandring.
- At hovedvekten av migrasjonen til Norge skal komme gjennom FNs kvotesystem for flyktninger.
- Begrense asylinnvandringen til et absolutt minimum.

Transport og kommunikasjon

Norge er et stort land med få innbyggere. Gode veier og bane er avgjørende for å sikre et lønnsomt næringsliv og bærekraftig mobilitet for innbyggerne våre. Likevel står vi overfor noen utfordringer: kun 5 prosent av tilgjengelig infrastrukturkapasitet benyttes effektivt, og fremtidige investeringer planlegges med utdatert teknologi. Unge Høyre vil ta et oppgjør med forestillingen om at investering i en bestemt transportform alltid er rett løsning. Derfor vil Unge Høyre avvike målet om å flytte mer gods fra vei til bane.

Store samferdselsutbygginger i Norge planlegges gjennom Nasjonal transportplan (NTP). Utfordringen med NTP er at prosjektene avklares så langt frem i tid at det begrenser vår evne til å utnytte teknologiske forbedringer. Det er også et problem at de folkevalgte fisker etter velgere gjennom løfter om dyre samferdselsutbygginger. Derfor må prioriteringene i NTP legges på faglige grunnlag. Unge Høyre vil prioritere de transportløsningene med høyest samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Unge Høyre vil:

- Samle deler av blant annet Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet inn i et Transportdirektorat, som har det overordnede ansvaret for prioriteringene i NTP og som samordner innkjøp av materiell til transportsektoren.
- Prioritere de prosjektene som er samfunnsøkonomiske lønnsomme i NTP.
- Liberalisere regelverket for bruk av selvkjørende transportteknologi.
- Utnytte veikapasiteten i pressområdene bedre, gjennom for eksempel fleksible kjørefelt.
- Ha et mål om nullutslippsmobilitet, også i tungtransporten.
- Prioritere og belønne mest miljøvennlig transport, heller enn bestemte transportmetoder.
- Gjennomgå innkjøpsrutinene i offentlig sektor, med mål om å redusere innkjøpskostnadene.
- Redusere antallet byvekstavtaler.
- Gjennomføre en forsøksordning der plakater og boards langs veiene delfinansierer utbygging og vedlikehold av vei og bane.

Justis

Unge Høyre er klare på at det er enkelte områder vi ikke er villige til å kutte i innenfor justissektoren. Rettsstaten Norge skal alltid prioritere dem som trenger den mest, og hensynet til rettssikkerhet,

beredskap og rehabilitering skal alltid komme først. Det betyr ikke at det ikke er mulig å gjøre endringer i måten vi organiserer justissektoren.

Rettsvesenet

Forholdet mellom saksmengde og bemanning innenfor rettsvesenet varierer veldig avhengig av hvor man er i landet. Den demografiske utviklingen, der det blir en mindre og eldre befolkning i distriktene, gjør at det blir enda større forskjeller i belastningen på de enkelte domstolene. Rettsvesenets oppgave er ikke å være et distriktpolitisk virkemiddel. Både Domstolkommisjonen og Riksrevisjonen har pekt på at man må endre domstolstrukturen kraftig for å kunne effektivisere norske domstoler. Disse endringene støtter Unge Høyre.

Staten bruker store ressurser på å holde mennesker i fengsel. Selv om det i mange tilfeller er nødvendig, bør det i større grad brukes andre metoder, som samfunnsstraff og fotlenke (elektronisk kontroll). Det bidrar til enklere inkludering i arbeidslivet og i resten av samfunnet, samt lavere tilbakefallsprosent. I tillegg bør staten jobbe for å få på plass raskere utsending av utenlandske kriminelle og sørge for at flere kan sone i sine hjemland.

Unge Høyre vil:

- Omstrukturere domstolene til færre, men større rettskretser.
- Digitalisere rettsvesenet, for eksempel gjennom større bruk av videooverføring og digitale arkiver.
- I større grad ta i bruk samfunnsstraff og fotlenke der dette er forsvarlig.
- At staten skal jobbe for å få på plass raskere utsending av utenlandske kriminelle.

Politiet

For at politiet skal kunne trygge befolkningen, må det være nok politifolk i hele landet. Politiet skal ha ressurser til å gjøre arbeidet sitt på best mulig måte, og ressursene må brukes riktig. Unge Høyre mener ressurser først og fremst skal gå til politiets operative arbeid, og ikke til byråkrati. Derfor vil vi kraftig nedskalere Politidirektoratet og gjøre sivile i stand til å overta flere oppgaver som ikke krever politimyndighet, som fengselstransport.

Unge Høyre vil:

- Kraftig nedskalere Politidirektoratet.
- At sivile skal kunne overta flere oppgaver som ikke krever politimyndighet, som for eksempel fengselstransport.

Utdanning og forskning

Utdanning er et av de viktigste tiltakene vi har for å sikre de som kommer etter oss en bedre fremtid. Norge må skape nye arbeidsplasser, sikre innovasjon og løse de store utfordringene innen helse, skole og velferd. En viktig nøkkel er å øke kvaliteten innen høyere utdanning og forskning. Norge er et av landene i verden som bruker mest penger på skole, men uten å være i verdenstoppen på utdanning. Det er viktig at skolen effektiviseres, og reduserer avgiftene. Gjennom en strukturreform kan vi samle ressursene på færre, men sterkere institusjoner.

Unge Høyre vil:

- Reversere alle bemanningsnormer i utdanningssektoren.
- Ha flere digitale løsninger i skolen for å redusere kjøpet av bøker i papirformat.
- At grunnstipendiet først og fremst skal gå til elever fra lavinntektsfamilier.

- Fjerne den kulturelle skolesekken.
- Godkjenne og gi statlig støtte til alle friskoler som oppfyller kravene i opplæringsloven.
- Gjennomføre en ny strukturreform for høyere utdanning.
- Avvikle drifts- og stipendstøtten til folkehøgskoler.
- Videreføre Norges forskningsråd.
- Tillate friskoler å ta ut utbytte.

Statlig eierskap

Det offentlige eier ca. 17 prosent av all norsk egenkapital. Det skjer hovedsakelig gjennom eierskap i store nasjonale selskap, eller gjennom offentlig eide investeringsselskap som Folketrygdfondet og Argentum. I dag har staten direkte eierskap i 73 selskaper, og er den største eieren på Oslo Børs.

Unge Høyre mener at det private bør eie og drive de selskapene der det ikke er nødvendig for samfunnet at staten driver eller har et strategisk eierskap. Et redusert statlig eierskap kan blant annet bidra til bedre kapitalallokering i næringslivet, økte inntekter for staten, mer maktspredning, samt minske faren for rolleblandinger. Statlige selskaper som kun har forretningsmessige mål, bør derfor selges.

Unge Høyre vil:

- Selge alle statens eierandeler i kategori 1-selskaper, blant annet Flytoget og Mesta.
- At Posten, Vy og Statkraft delprivatiseres og børsnoteres.
- Selge staten ned i Equinor, Telenor, DNB, Norsk Hydro, Yara og Kongsberg Gruppen.

Frihet

Mangfold

Toleranse

Unge Høyres Landsforbund

Stortingsgata 20, 0161 Oslo

Postboks 1352 Vika 0113 Oslo

info@ungehoyre.no

www.ungehoyre.no

+47 22 82 90 90

